

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 391
van **VERA CELIS**
datum: 22 september 2017

aan **SVEN GATZ**
VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Project 'Kunstenaar in Residentie' - Stand van zaken

Op 2 februari 2016 gaf de minister, samen met zijn collega voor Onderwijs Hilde Crevits, het startschot voor een nauwere samenwerking tussen cultuur en onderwijs rond cultuureducatie. Als referentiekader voor deze geïntegreerde samenwerking werd er gekozen voor de theorie van 'Cultuur in de Spiegel'. Dit mondde uit in het actieplan 'Cultuur en onderwijs, meer en beter', waarin de minister, samen met minister Crevits, een reeks van maatregelen aankondigde om de theorie van 'Cultuur in de Spiegel' in de praktijk om te zetten.

Een van deze maatregelen betrof de oprichting van het project 'Kunstenaar in Residentie', waarbij een kunstenaar voor een bepaalde tijd in een school zou resideren.

In het actieplan gaf de minister aan dat de aanwezigheid van een kunstenaar voor leerkrachten en leerlingen een stimulans zou zijn om zelf met cultuur aan de slag te gaan. Voor de kunstenaar zou de school dan weer een bijzondere plek voor inspiratie vormen. CANON en ACCE werden aangesteld om hierin een trekkende rol te spelen, maar ook Iedereen Leest/VFL en Kunstenpunt zouden hun steentje bijdragen.

1. Kan de minister een stand zaken aanleveren over de uitrol van het project 'Kunstenaar in Residentie'?
2. Is het project reeds in de praktijk gebracht? Zo ja, kan de minister een toelichting geven op welke manier dit is gebeurd? Hoeveel scholen, leerlingen en kunstenaars werden hierbij betrokken? Hoe gingen ze te werk? Welke rol namen de verschillende ondersteunende partners, zoals CANON en ACCE, op?
3. Hoe evalueert de minister het project tot nu toe?
4. Heeft de minister met de partners reeds afspraken gemaakt over de toekomst van het project? Zo ja, kunt u dit toelichten?

ANTWOORD

op vraag nr. 391 van 22 september 2017

van **VERA CELIS**

1. 'Kunstenaar in Residentie' is een initiatief dat opgenomen werd binnen het actieplan Cultuur en Onderwijs, 'Samen voor meer en beter'. Zowel Kunstenpunt, het Vlaams Fonds voor de Letteren als Iedereen Leest engageerden zich om in 2017 middelen te investeren in residentiewerkingen met auteurs en kunstenaars.
2. Oorspronkelijk waren er 4 projecten gepland, uiteindelijk zijn er 3 uitgewerkt, die opgevat werden als pilootprojecten.
 - Het VTI Waregem Nijverheidsschool ging aan de slag met kunstenares Ria Verhaeghe, met BE-part als partner en Kunstenpunt als coördinator van het project. Er werd een projectgroep samengesteld met vertegenwoordigers van het VTI Waregem, Kunstenpunt, Be-Part, CANON, CJM (ACCE) en de kunstenares zelf. Op regelmatige basis overlegde de projectgroep over de praktische invulling van het project en zocht naar koppelingen tussen het werk van Ria Verhaeghe en lopende projecten op de school met de doelgroep. De leerkrachten van deze school zien hun leerlingen ook als kunstenaars, ambachtslieden. De kunstenares is met de leerlingen in gesprek gegaan, heeft de ateliers van de school bezocht en ging samen met hen aan de slag.
De school koos als doelgroep voor het project de leerlingen van het vijfde jaar (16-17 jarigen). Het gaat over een 200-tal leerlingen uit verschillende richtingen, gericht op doorstroom en/of arbeidsmarkt. Er werd bewust gekozen om de link te leggen met de bevindingen uit het onderzoek 'Cultuur leren smaken' waar onder andere uit blijkt dat jongeren in TSO en BSO via de school minder in contact komen met kunst en cultuur dan jongeren in ASO. Tussen april en juni resideerde Ria Verhaeghe tijdens haar aanwezigheden in de voormiddag steeds op de school en in de namiddag in een atelier van Be Part, waar de leerlingen op bezoek kwamen. Op 1 juni vond het slotmoment plaats met een dreamcatching performance (Op facebook-pagina CultuurindeSpiegel@VTI).
 - De twee andere projecten – waarbij een auteur een residentie opneemt binnen een school - werden geïnitieerd vanuit het VFL op basis van de prioritaire actie die hierrond is opgenomen in het Actieplan Leesbevordering. Dit plan heb ik in maart 2017 op de Staat van het Boek gelanceerd. Het Vlaams Fonds voor de Letteren, Iedereen Leest en CANON werkten hiervoor als partners samen.

In de Sassepoort in Gent, een school voor buitengewoon onderwijs voor kinderen met autisme en gedragsproblemen, ontstond een krachtige en inspirerende samenwerking met schrijfster Laïla Koubaa, die als GON begeleidster zelf ervaring heeft in het buitengewoon onderwijs. De auteur kwam 5 maanden lang gemiddeld twee keer per week langs en reflecteerde met de leerlingen op heden en toekomst. De kinderen waren geboeid door Laïla's verhalen. Als auteur in residentie creëerde ze niet enkel een nog sterkere (voor)leescultuur op deze school, ze stimuleerde de leerlingen ook om naar de wereld te kijken met een creatieve bril en moedigde hen aan om ook met hun eigen verhalen naar buiten te komen.

Ze nodigde gedurende het traject ook 2 gastillustratoren uit (Matthias De Leeuw en Laura Janssens) die aan de slag gingen met de leerlingen en muurschilderingen aanbrachten in een voorheen kale gang.

Dit soort van residentiewerking ligt duidelijk in het verlengde van de auteurslezingen, maar gaat verder gaan dan een eenmalig contact en wil jongeren ook uitdagen om zelf te schrijven en meer te lezen. Met haar verhalen inspireerde ze niet alleen tweeënzeventig kinderen uit negen verschillende klassen, maar ook de betrokken leerkrachten, stagiaires en ouders.

Samen met collega-minister H. Crevits bracht ik op 16 juni een bezoek aan deze school. Het traject van Laïla Koubaa wekte de belangstelling op van andere scholen waardoor zij gevraagd werd door de vrije basisschool Sint Salvator in Gent om ook daar gedurende een aantal maanden als schrijver aan de slag te gaan. Dit traject is ondertussen ook reeds van start gegaan met ondersteuning van het VFL.

In de Spectrumschool in Deurne en Borgerhout ging in de laatste maanden voor de zomervakantie de schrijversresidentie met schrijver Fikry El Azzouzi van start. De GO! Spectrumschool telt meer dan 1000 leerlingen onder 3 verschillende entiteiten. Op de school zijn er meer dan 65 nationaliteiten te vinden en meer dan 85% van de leerlingen zijn GOK-leerlingen.

Het merendeel van het werk van Fikry El Azzouzi vertrekt vanuit dezelfde leefwereld als het overgrote deel van de leerlingen. Het is voor hen zeer herkenbaar waardoor Fikry een soort van rolmodel kan vervullen. Fikry startte zijn opdracht als resident op campus Ruggeveld in Deurne waar hij als schrijver gesprekken aanging met de leerlingen uit de taalklas (ex-OKANleerlingen die extra Nederlands krijgen). Op campus Plantijn in Borgerhout deed hij hetzelfde met de OKANleerlingen. Vanaf september is hij op regelmatige basis aanwezig in de school in Deurne. Als voormalige leerling uit het beroepsonderwijs wil Fikry de jongeren uit het technisch en beroepsonderwijs aanzetten om met hun verhalen naar buiten te komen. Het zijn verhalen die volgens hem nog te weinig aan bod komen zowel in de literatuur als daarbuiten.

Het traject is – anders dan het traject dat liep in de Sassepoot – gericht op de oudere doelgroep van 16-20 jarigen en zal gedurende het volledige schooljaar lopen.

Met een bijkomende subsidie van het Vlaams Fonds voor de Letteren zal ook gewerkt worden aan de publicatie en presentatie van de verhalen van een aantal getalenteerde jongeren uit de Spectrumschool én uit andere scholen in Vlaanderen en Brussel. Een eerste toonmoment is gepland op gedichtendag, de presentatie van de publicatie kunnen we verwachten in september 2018.

3. Duidelijk is dat de reeds gerealiseerde pilootprojecten een positief resultaat neerzetten. Door de aanwezigheid van de kunstenaars, werden zowel de scholen geïnspireerd om rond kunst en cultuur aan de slag te gaan, als de kunstenaars zelf voor wie de school een bijzondere inspiratieplek werd.

De ervaring en de leerpunten worden meegenomen naar nieuwe initiatieven en vervolgtrajecten, bijvoorbeeld het maken van afspraken rond mogelijke interventies en tijd voor het creatieve proces, het belang van matching tussen school (directie, leerkrachten, leerlingen) en kunstenaars.

De kunstenaars werden kort ingeleid in Cultuur in de spiegel, maar kregen voor de rest alle vrijheid om de mogelijkheden van hun residentie te onderzoeken.

4. Zowel CANON als CJM waren doorheen het proces in regelmatig overleg met Kunstenpunt, Vlaams Fonds voor de Letteren en Iedereen Leest over de vooruitgang, aandachtspunten en financiële ondersteuning van de 'Artists in residence'.

Via het faciliteren en documenteren van deze processen creëren we een kader om het concept van de 'Artist in Residence' verder te ontwikkelen in 2018. Er wordt dit najaar een nieuw actieplan Cultuur en Onderwijs gelanceerd waarbinnen het concept van 'Artist in Residence' via verschillende formats kan worden verder gezet. Ondertussen

zijn al projecten gestart met grote kunstinstellingen zoals Het Kunsthuis (opera) en het KMSKA.

Het inschakelen van de deelnemers van de expertenopleiding CIS in pilootscholen en cultuureducatieve organisaties, de lancering van Kunstkuur in 2019 zijn al enkele pistes waarbinnen we het concept van 'Artist in Residence' zullen verderzetten. De klankbordgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van beide domeinen willen we hierbij blijvend betrekken in de rol van adviseur en evaluator.